BİLGE KUTAD ANLATIYOR

BÖKE EFSANESİ

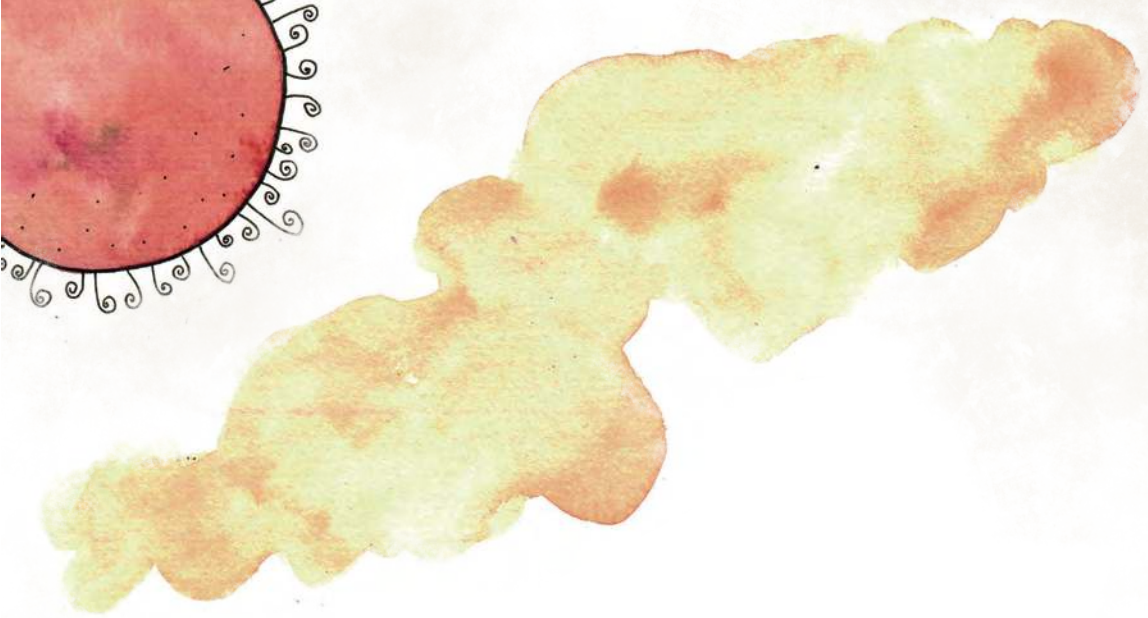
MİNİK FARENİN DEV EJDERHA İLE MACERALARI



PEDAGOG GÜLŞEN ÜNÜVAR

Resimleyen: Kübra Ceylan

ÖTÜKEN



Bilge Kutad Masalları'ndaki isimleri, Kutadgu Bilig ve Dîvânu Lugâti't-Türk eserlerinde bize aktaran Yusuf Has Hacib'e ve Kaşgarlı Mahmud'a minnet ve şükranlarımızla...

MASALDAN EVVEL

Yaprak dala, dal ağaca, ağaç toprağa sarıldı. Kocaman bir orman oldu, dünyanın üzerine yayıldı. Tam o anda bir masal çıkageldi ağaç tünelinin içinden. Dedi ki: "Merhaba, Bilge Kutad'ım ben!" Altın değerinde öğütler ekledi her cümlesine. Azim, cesaret bir de mutlu son koymuştu nakışlı heybesine. Bütün çocukların kapısını tek tek çaldı. Çünkü onlara diyecek sözleri vardı. Heybe usul usul kıpırdandı. İçindeki bodur fare mırıldandı. Yaşadığı ormanda bir efsane dolaşıyordu. Kahramanımız, bu söylentilere çok ama çok inanıyordu. Kararlıydı, bulacaktı ejderhanın izini. Bakalım nasıl bir azim bürümüş minik farenin gözünü?..

Heybenin içindeki diğer kahramanlar mı? Onlar da merhaba diyecekler sana. Ama sonraki masallarda...

Okuyan her güzel yürek kut bulsun. Küpe Dağı'nın eteklerinde gezen çocukluğuma armağan olsun.

BÖKE EFSANESİ

Geçmiş zamanların hatırına doğdu gün, doğdu güneş.
Or Dağları heybetli gösterişi bir değil, bin destana eş.

Kapısında binbir basamak, yürümekle bulunmaz sonu.
Adı belli, sanı belli, kara bir delik; kor alevlerle döşeli yolu.

Or Dağları'nın doruk noktasındaki büyükçe kaya, tüm ihtişamıyla "Merhaba..." dedi yeni güne. Yuvada yiyecek bekleyen yavru kuşların cıvıltısıyla şenlenmişti ortalık. Börtü böcek ne varsa çıkmıştı meydana. Bir lokma ekmek, bir yudum suydu aradıkları. Kutlu Or Dağları'nda hepsine, herkese yetecek kadar yiyecek içecek vardı. Ancak ara ara kaçan huzurları, ormandaki tüm bu güzellikleri gölgede bırakıyordu.

Helik gözlü, okka yüzlü Bodur Aplan:

"Nerede kalmıştık arkadaşlar?"

"Hava kararmaya başlayınca demiştin."

"Ha evet, hatırladım..."



Heybetli: Görünüşü korku ve saygı uyandıran.
Doruk: Dağ, ağaç vb. yüksek şeylerin tepesi, en yüksek yeri.
Helik: Genellikle yassı görünümde küçük taş parçası.
Okka: Bin iki yüz seksen iki kilogram olan ağırlık ölçüsü birimi. (Masalda ağır oturaklı yüz anlamındadır.)
Bodur: Enine göre boyu kısa.



Geveze, açıkgöz ve boşboğaz bir sıçandı o. Anlattığı hikâyeleri öyle süsler, öyle abartarak anlatırdı ki özellikle küçük hayvanlar ağzı açık onu dinler; her söylediğine **körü körüne inanırlardı.**

İşte yine o günlerden biri yaşanıyordu. Bodur Aplan, ballandıra ballandıra anlatıyordu her zamanki hikâyelerinden birini. Gerçi ona göre bu anlattığı hikâye değil gerçeğin ta kendisiydi.

"Vallahi de gördüm diyorum billahi de."

"Yaaa... Gerçekten mi?.."

Onlar meraklandıkça Bodur Aplan daha da bir coşuyor, keyfe geliyordu. Ortalığı velveleye vermekten gizli bir haz duyuyordu.

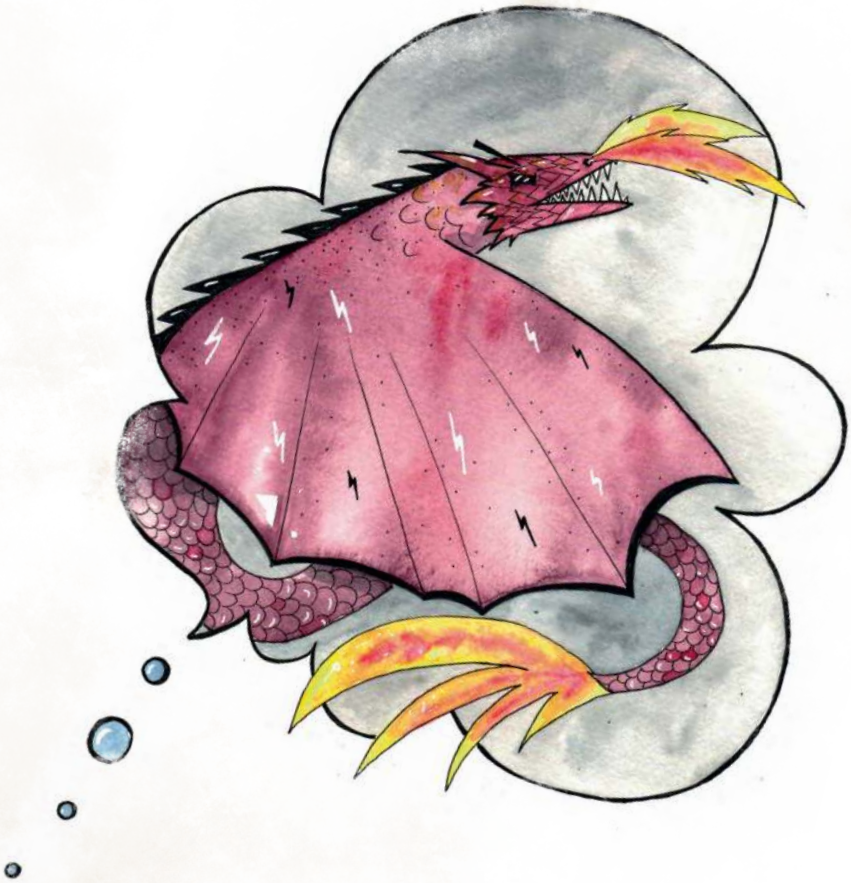
"Yakında hepiniz göreceksiniz. Karşımıza çıkacağı gün yakındır."



Boşboğaz: Yerli yersiz konuşan.
Velvele: Gereksiz telaş, gürültü ve heyecan.

Korku denen illet tünemiş ine, her cesarete değer biçilmez.
Girip yürümek ne kelime, yanından yöresinden geçilmez.

Kara Orman karardıkça kararır, kuş bakışı süzer tüm âlemi.
Böke derler adına, bir kükremesiyle titretir pus sarmış inleri.



Or Dağları'nın en tepesindeki yüksek kayalıkların olduğu yerde bir mağara vardı. Adı, Yunyutan Mağarası. Hiçbir canlı bugüne kadar değil o mağaraya girmek, yakınından geçmeye bile **cesaret edememişti**.

İllet: Hastalık.
Tünemek: Kuşların, kanatlı evcil hayvanların uyumak için bir dala konması; yerleşmek.
İn: Yaban hayvanlarının kendilerine yuva edindikleri kovuk.
Pus: Görüş uzaklığını çok azaltmayan hafif sis.

Rivayete göre mağaranın içinde yedi başlı bir ejderha yaşıyordu. İnindeki birbirinden değerli hazineleri korumakla görevliydi. Semer karınlı, tomruk alınlı Kor Böke idi bu dev ejderhanın adı. Rahatsız edildiğinde sinirleniyor, homurtular çıkarıyor ve alevler püskürtüyordu ağzından.

Helik gözlü, okka yüzlü Bodur Aplan; bahsedilen o dev ejderhayı defalarca gördüğüne dair yeminler etti:

"Or Dağları'nın eteklerine kadar inip ırmağa girdiğini gördüm!"

"Yaaaa?.."



"Suyu öyle bir içti ki ırmakta tek bir damla bile bırakmadı."

"Gerçekten mi?"

"Tabii ki gerçek!"

"Eee anlatsana, neye benziyordu?"

"Derisindeki pullar pırıl pırıl parlıyordu, tıpkı sazan balığı gibi. Kâinatı kaplayabilecek kadar büyük iki kanadı vardı, açtığı zaman tüm Kara Orman'ı gölgede bırakacak kadar geniş!"

Rivayet: Söylenti.
Semer: At, eşek vb. hayvanların üzerine yük bağlanan veya binilen iskeleti ağaçtan araç.
Tomruk: Ağacın kesilerek silindir biçimine getirilmiş gövdesi.

Dinleyenler hayretler içinde kalmıştı:

“Aaaaa!..”

“Karnında semere benzeyen bir tümsekle geziyordu. İki tane boynuzu heybetlice duruyordu kafasının üzerinde.”

“Peki ayakları, ayakları var mıydı?” diye bir soru geldi arkalardan.

“Vardı tabii ki...” dedi çenebaz sıçan ve devam etti:

“**Tırnakları kartal tırnağı gibi,** pençeleri ise aslandan farksızdı.”

“Başka?” diye sordu bir diğeri.

“Boynuzlarının hemen altında iki de kocaman kulağı vardı, bizleri daha iyi duyabilmek için olmalı! Bir değil, bin değil, tam binbir tane korkunç dişi vardı. Kuyruğu uzun ve ince, yılan gibi sürünüyordu ardı sıra...”

Onu ağzı açık dinleyen orak kuşu şöyle bir debelendi yerinde. Diğerleri de **korkudan girecek delik arıyorlardı.** Köstebekler, kaplumbağalar, dağ keçileri, ayı yavruları, çizgili sırtlanlar, cüce tavşanlar...



Çenebaz: Çok konuşan.

Gerçekten böyle bir ejderha yaşıyorsa Yunyutan Mağarası'nda ne yapacaklar, nereye kaçacaklardı? Kül benekli ceylan yavrusu sesi titreyerek konuştu:

"Anne babalarımıza anlatalım bu olanları. Onlar mutlaka bir çözüm yolu bulurlar."

"**Bize inanmazlar ki...**" dedi orak kuşu suratını sarkıtarak.

Bodur Aplan'ın anlattıkları anında tüm ormana yayılırdı zaten. Herkes ya anne babasına ya konu komşusuna ya da yolda belde karşılaştığı ağaca taşa anlatıverirdi yaklaşan tehlikeyi. İhtimal vermezdi aklı başında orman sakinleri bu yaşananlara. Ama ara sıra zihinleri de karışmıyor değildi hani:

"**Ateş olmayan yerden duman çıkmaz.**" diyorlardı kendi aralarında.

Evet; helik gözlü, okka yüzlü Bodur Aplan bire bin katmayı çok severdi. Görmediği şeyleri görmüş gibi, duymadığı şeyleri duymuş gibi davranmaya bayılırdı. Ama işin aslı Kara Orman'da şüpheli hâller de olmuyor değildi. Yunyutan Mağarası'ndan ara ara duyulan homurtu sesleri, patlamaya benzer gürültüler, Or Dağları'nın en tepesindeki kayalıktan yükselen duman, mevsimin bazı dönemlerinde durup dururken kesilen ırmağın suyu...

